

dagsaktuella händelser. Som ett exempel kan nämnas hur Martin Schaffner avslutar med att jämföra reaktioner på Konstantinopels fall 1453 och på angreppet på USA i september 2001. Med hänvisning till en traktat av kardinalen Nikolaus av Kues avslutar Schaffner (min översättning): «I ett kritiskt historiskt ögonblick reagerade den lärde kardinalen inte med ett upprop till våld, utan med erkännandet av skillnader.»

I denna artikelsamling återfinns mycket: historio-grafi och teori, något mer generella studier över ett större område eller fråga och, slutligen, studier över till synes mer begränsade ämnen i ett ofta ganska litet område. Mycket är intressant, men i mina ögon är nog de senast nämnda mest givande. Från det lilla sammanhanget kan stora slutsatser ofta dras — en av forskningens viktigaste uppgifter.

Martin Bergman

Robert M. Price: *The Pre-Nicene New Testament. Fifty-four Formative Texts. 1209 pages. Signature Books, Salt Lake City 2006.*

This staggering book, out-Bultmanning Bultmann, inaugurates an era. Long nurtured, a conception of a «New Testament», not confined to our NT, leaves the harbour of Theology and displays a new genre. «Study of Religion in Late Antiquity» will not serve for it, too blunt and too bland. Our NT canon made somehow by men, of anonymous works usually dated too early, is a selection from multiple sources, many helpful to evaluate that selection. In his Pre-Nicene New Testament, Price includes many texts that have hunched under the aegis of Theology, this non-*Wissenschaft* barely tolerating a mishmash of apocrypha and pseud-epigrapha, and he amuses us by including a known forgery (pp. 634–638). He reconstructs and paraphrases, italicizing interpolations by others and himself. Playing with mythemes, ignoring churches, D. F. Strauss, F. C. Baur, E. Stauffer and others confront NT passages with pagan and Jewish parallels, the result intimidating a reviewer, a blind man evaluating an elephant.

The skeleton alone intrigues. Part I, *Prehistoric Writings*, including Book of the Baptizer, Revelation of Dositheus, Great Declaration of Simon Magus, and Sayings of Jesus *apud* al-Ghazali; part II, *Matthaean Cycle*, including Mark, Matthew, Gospel according to the Hebrews, Infancy Gospel of Thomas, and Toldot Yeshu; part III, *Marcion's Apostolicon*, including Marcion's Gospel, Galatians, 1 and 2 Corinthians, Thessalonians, Romans, Laodiceans, Ephesians, 2 Laodiceans, Colossians, Philemon (inauthentic?!), and Philippians; part IV, *To Theophilus*, including

Luke, Acts, Titus, 2 and 1 Timothy; part V, *The Testament of John*, including John (a “mess”, p. 667), Preaching of John, 3, 2 and 1 John, and Revelation; part VI, *The Petrine Corpus*, including Gospel of Peter, Preaching of Peter (Clementine Homily), 1, 2 and 3 Peter, 4 Peter, and Apocalypse of Peter; part VII, *Heirs of Jesus*, including MMT (Qumran), James, “Jesus to Abgarus”, Qumran Hymns, Hebrews, Melchizedek, Jude, Thomas, and Gospel of Mary Magdalene; and, finally, part VIII, *Pauline Circle*, including Hermas, Paul & Thecla, Barnabas, Revelation of Paul, and 3 Corinthians. All, annotated and compared, reveal many Christianities parallel to many Judaisms. Not waiting to disparage churches, our NT appears in its setting from Marcion onwards. A Pre-Nicene New Testament finds value in dumping any canon.

But brave-hearted pioneers use an unproved hypothesis. What if there are NT parallels with Homer or Euripides? The latter need not be NT *sources*. Just as the Anointing at Bethany derives from 1 Sam. 25:2–41, and the Feedings from Ruth 2:14–18, the NT authors used OT *paradigms* as mannequins on which to hang their verbal icons using familiar palettes. Having said this, one still greets Price's contribution with grateful awe, condoning his «fine thing» for «good work» at Mk. 14:6.

J. Duncan M. Derrett

Sigurd Hjelde: *Sigmund Mowinckel und seine Zeit: Leben und Werk eines norwegischen Alttestamentlers (Forschungen zum Alten Testament 50). 365 sid. Mohr Siebeck, Tübingen 2006.*

Om Wellhausen fick ordning på Pentateuken och Gunkel på genererna, så var det Mowinckel (1884–1965) som tog sig an Israels kult. Jag har en gång sagt att om det fanns ett exegetiskt Nobelpris, så vore Mowinckel en given pristagare. Uppfattningen bekräftas av Claus Westermann som tillfrågad om vilken 1900-talsforskare i GT-facket han satte främst svarade just: Mowinckel. Det är alltså ett värdigt föremål Sigurd Hjelde valt för sin forskarmonografi. Och det är en bok som är värdig sitt föremål. Värdefulla förarbeten har gjorts av flera norrmän, bl.a. Magne Saebö, men Hjelde ger oss ett självständigt och genomarbetat bidrag i stor stil.

Arbetet har en biografisk del och en systematisk. I den senare behandlas olika aspekter av M.:s insatser i forskning och kyrkoliv. De epokgörande *Psalmstudien I–VI* behandlas utförligt och med väl-motiverad tyngdpunkt på vol. II *Das Thronbesteigungsfest Jahwäs*, där Israels kult ses som ett drama med ett årligt firande av Herrens tronbestigning. Detta